

Врз основа на член 48 став (6) од Законот за медијација („Службен весник на РМ“ бр.188/13), министерот за правда ја донесе следната

ПРОГРАМА ЗА ИСПИТ ЗА МЕДИЈАТОРИ

1. Постапки за алтернативно решавање на спорови;
2. Принципите на медијацијата;
3. Фази и цели на процесот на медијација;
4. Улогата на медијаторот;
5. Дијагностицирање на природата на конфликтот / однесување при конфликт;
6. Медијаторски вештини, вклучувајќи и комуникациски и преговарачки вештини, вештини на собирање информации, вештини на утврдување на проблемите, мотивите и интересите на страните, подготвување на страните за преговори, интерактивно слушање, прашување, справување со емоции, употреба на непристрасен говор, воспоставување доверба, парафразирање на навредувачки изјави, интерпретација на говорот на телото, идентификување на интересот или на пречките за постигнување на спогодба, воспоставување на комуникација и идентификување на позициите на двете страни, создавање опции за постигнување спогодба без наметнување конкретно решение, справување со безизлезни ситуации;
7. Пишување на спогодбата на страните;
8. Вредности и свесност за пристрасноста;
9. Културолошки разлики на страните;
10. Нерамнотежа на силите на страните;
11. Работа со адвокатите и претставниците на страните;
12. Етички прашања вклучувајќи ги: судирот на интереси, доверливоста, непристрасноста, информирање за постигнатата согласност, конфликт на интереси, надоместоци, одговорностите за трети лица, рекламирање и регрутирање на медијаторот, повлекување на медијаторот;
13. Семејна медијација и решавање на конфликти;
14. Медијација во специфични области на семејното право - развод на брак и старателство над деца, распределба на средствата и имотот кај брачни и вонбрачните заедници;
15. Медијација во работни спорови и други практики на решавање на конфликти на работното место;
16. Медијација во облигациони односи помеѓу договорните страни или во односи кои произлегуваат од обврските кои настанале причинување на штета, стекнување без основ, рабоводство без налог, јавно ветување награда, издавање на хартии од вредност и други случаи превидени со закон.
17. Медијација во спорови од областа на образованието;

18. Медијација во спорови во врска со дискриминација;
19. Медијација во спорови од областа на заштита на животната средина;
20. Медијација во спорни односи од сферата на потрошувачкото право;
21. Медијација во спорни односи од сферата на осигурувањето;
22. Медијацијата во кривичното право;
23. Медијацијата во реализација на Законот за правда на децата и
24. Медијацијата во започната парнична постапка.

ЛИТЕРАТУРА:

Татјана Зороска Камилоска- Медијацијата како алтернатива на судењето-нека спорот стане договор –Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“- Скопје.

Проф др. Гордана Бужаровска-Лажетиќ медијацијата и обесштетувањето во законодавствата на европските држави Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ Скопје 2006 година, стр,540-565

Проф др Гордана Бужаровска-Лажетиќ, Ресторативната правда од аспект на меѓународните документи Годишник на Правен факултет „Јустинијан Први“ Скопје.

Проф Др. Љупчо Арнаудовски доц др. Гордана Бужаровска, Драги Целевски Др.Лазар Нанев Стратегија за имплементација на алтернативните мерки 2004 година.

Г Бужаровска Лажетиќ, С Пајовиќ –Мишевска Мерките на помош и заштита според Законот за малолетничка правда Зборник за малолетничка правда Факултет за безбедност.

Прирачник за Обука на медијатори Др.Љупчо Сотировски и Мр. Марина Перуновска Министерство за правда 2011

Прирачник за Обука на медијатори за обновување на знаењата за медијација јуни 2013 –Др. Зоран Вучев, Зоран Петковиќ, М-р Гордана Атанасова и Дивна Јанковска Институт за европска политика ЕПИ

Алманах за медијација ИФЦ 2007 година

Практикум за медијација 2012 Петковиќ З.Бакли и ПетковиќР.

Прирачник за обука на медијатори Милутиновиќ Љ и други.

Прирачник за обука на судии и јавни обвинители (за медијација) Петковиќ З. Бакли и други.

ИФЦ Препознавање на спорови погодни за медијација Министерство за правда на РМ 2009

ИФЦ Алтернативно решавање на спорови 2006

Препорака на Комитетот на министри на Советот на Европа бр. R (98) 1 за семејна медијација 1998

Арбитража и алтернативно решавање на спорова. International Trade Center, Загреб, 2003 – Правен факултет „Јустинијан Први“

Психологија, социјална работа и работа во заедницата, Проф.д-р С.В.Трајковска издание 2007 година – Филозофски факултет

Препорака на Комитетот на министри на Советот на Европа бр. R (99) 19 во врска со медијацијата во кривичните работи 1999

Препорака на Комитетот на министри на Советот на Европа бр. RES (2001) 9 за алтернативите за решавање на спорови помеѓу органите на управата и приватните лица во судските процеси 2001

Препорака на Комитетот на министри на Советот на Европа бр. RES (2002) 10 за медијација во граѓанските предмети 2002

Препорака на Комисијата од 30 март 1998 за принципите применливи на телата одговорни за вонсудска спогодба кај потрошувачките спорови, 98/257/ЕС

Препорака за потрошувачки спорови од 4 април 2001 година

Препораката на Советот на Европа (Recommendation 1639 (2003)1)

Директивата 2011/0373 (COD) ЕС Европската комисија за Алтернативно решавање на споровите

Препорака на Комисијата 98/257/ЕС за принципите кои треба да ги применуваат телата надлежни за вонсудско решавање на потрошувачките спорови, ОЈ L 115, 17.4.1998, и Препорака на Комисијата 2001/310/ЕС за принципите кои треба да ги применуваат телата надлежни за спогодбено решавање на потрошувачките спорови, ОЈ L 109, 19.4.2001

Директива 2008/52/ЕС на Европскиот парламент и Советот од 21 мај 2008 на конкретни аспекти на медијација во граѓанските и комерцијалните работи (L 136/3)

Европската конвенција за вршење на правата на детето од 1996

Закон за медијација („Службен весник на РМ“ бр. 188/13)

Закон за нотаријатот („Службен весник на РМ“ бр. 55/07, 86/08, 139/2009 и 135/11).

Закон за работни односи („Службен весник на РМ“ бр. 62/05, 106/08, 161/08, 114/09, 130/09, 50/10, 52/10, 124/10, 47/11, 11/12, 39/12, 13/13, 25/13, 170/13, 187/13)
Пречистен текст („Службен весник на РМ“ бр.34/14).

Закон за правда за децата („Службен весник на РМ“ бр.148/13)

Закон за мирно решавање на работните спорови („Службен весник на РМ“ бр.87/07 и 27/14).

Закон за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10, 51/11 и 100/12).

Закон за парничната постапка Пречистен текст („Службен весник на РМ“ бр. 7/11)

Закон за облигационите односи („Службен весник на РМ“ бр. 18/2001, 04/02, 05/03, 84/08, 81/09 и 161/09)

Закон за трговски друштва („Службен весник на РМ“ бр. 28/04, 84/05, 5/25/07, 87/08, 42/10, 47/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14).

Закон за заштита на потрошувачите („Службен весник на РМ“ бр. 38/04, 77/06, 77/07, 103/08, 24/11, 164/13).

Закон за семејство („Службен весник на РМ“ бр.80/92, 9/96, 28/04, 33/06, 84/08, 67/10, 156/10, 39/12, 44/12 и 38/14)

Закон за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на РМ бр.88/05, 70/06, 81/08, 47/11 и 135/11)

Закон за социјална заштита („Службен весник на РМ “ бр. 79/09, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13 и 44/14).

Закон за основното образование („Службен весник на РМ “ бр. 103/08, 33/10, 115/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13 и 41/14).

Закон за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на РМ “ бр. 50/10 и 44/14).

Закон за животна средина („Службен весник на РМ “ бр. 53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13 и 42/14).

Закон за туристичката дејност („Службен весник на РМ“ бр. 62/2004, 89/08, 12/09, 47/11, 53/11, 123/12, 164/13 и 27/14).

СТРАНСКА ЛИТЕРАТУРА од 1000 книги:

1. Природен закон либерализам и моралност, автор: Роберт П. Џорџ; Издавач: ARS Lamina 2013 година
2. Мотивација, посредништво и јавна политика - на коњи и топови, пиони и кралици, автор: Џулиан ле Гранд; Издавач: ARS Lamina 2010 година
3. Уметноста и науката на преговарањето - како да се решат конфликтите и да се извлече најдоброто во преговорите, автор:Хауард Раифа; Издавач: Академски печат 2010 година
4. Меѓународно семејно право - конвенции, статuti и регулаторни материјали, автор:Мариен Блер и Мерл Вајнер; Издавач: Магор 2009 година
5. Приватно решавање на спорови во меѓународниот бизнис - преговори, медијација, арбитража - том 1: Студија за проучување поединечни случаи и интерактивен ДВДРОМ, автор: Клаус Петер Бергер; Издавач: Просветно дело 2009 година
6. Решавање на споровите во меѓународното право - институции и процедури, автори: Џон Колиер и Воган Лоу; Издавач: Просветно дело 2009 година
7. Да се дојде до ДА - преговарање без попуштање, автори:Роџер Фишер, Вилијам Јури и Брус Пејтон; Издавач: Нампрес 2009 година
8. Да се одбегне НЕ - преговарање во тешки ситуации, автор:Вилијам Јури; Издавач: Нампрес 2009 година
9. Детето, семејството и државата, автори:Стивен Македо и Ирис Мерион Јанг; Издавач: Табернакул 2008 година
10. Значењето на бракот (Семејството, државата, пазарот и моралот), автори: Роберт П. Џорџ и Џин Бетк Елштејн; Издавач: ARS Lamina 2013 година
11. Методи на психолошко истражување, автори: Анабел Нес Еванс и Брајан Ј.Руни; Издавач: Европа 92- Кочани 2013 година

МИНИСТЕР ЗА ПРАВДА
D-r Adnan Jashari